

Občanské soudní řízení

-) zák. č. 99/ 1963 Sb., občanský soudní řád

(-) zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních)

Občanské soudní řízení - civilní proces

- Proces = postup
 - Civilní proces = postup soudu a jiných procesních subjektů při poskytování ochrany porušeným a ohroženým subjektivním právům a právem chráněným zájmům vyplývajících ze soukromoprávních vztahů.
-

Soukromoprávní vztahy

- ▶ Soukromoprávní vztahy – vztahy vyplývající z odvětví soukromého práva:
- ▶ občanského práva
- ▶ pracovního práva
- ▶ obchodního práva
- ▶ rodinného práva.

Prameny

- **Ústava ČR, zejména hlava IV. – moc soudní**
- Listina základních práv a svobod - hlava V. – právo na soudní ochranu
- zák. č. 99/1963Sb., občanský soudní řád v platném znění /OSŘ/
- zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
- zák. č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon v platném znění
- zák. č. 6/2002Sb., o soudech a soudcích
- zák. č. 120/2001Sb., exekuční řád
- a další

Občanské (civilní) právo procesní

- ▶ = souhrn právních norem, které upravují postup soudu, účastníků řízení popř. jiných osob nebo orgánů (procesních subjektů), jehož cílem je poskytnout ochranu práv a oprávněných zájmů právnických a fyzických osob

ZÁKLADNÍ POJMY CIVILNÍHO PROCESU

- **Procesní subjekty** – subjekty, které svými úkony ovlivňují průběh civilního procesu –soud a účastníci
- **Procesní úkony** – úkony směřující k zahájení, průběhu a ukončení civilního procesu (např. žaloba, rozsudek, usnesení, předvolání, doručování apod.)
- **Procesní vztahy** – vztahy vznikající mezi procesními subjekty v průběhu civilního procesu.

SUBJEKTY OSŘ

- Subjekty, které svoji činností (svými procesními úkony) ovlivňují průběh řízení

ZÁKLADNÍ SUBJEKTY ŘÍZENÍ

-) Soudy
-) Účastníci řízení

SOUD

- ▶ Plní roli nezúčastněného subjektu, který věc projedná a rozhodne o ní. Má nadřazené postavení
 - ▶ Může rozhodovat samosoudcem nebo v senátu (senát je složen ze soudců nebo soudců a přísedících)
 - ▶ Soustava soudů – viz obrázek
-

Obsazení soudů

- U okresních a krajských soudů to jsou:
- **soudci**
- přisedící
- justiční čekatelé,
- vyšší soudní úředníci
- soudní tajemníci,
- soudní vykonavatelé
- zaměstnanci odborného aparátu soudů

SOUDCE

- **jmenuje prezident republiky**
- státní občanství ČR
- plná způsobilost k právním úkonům
- Bezúhonnost
- věk nejméně 30 let
- české vysokoškolské magisterské vzdělání v oblasti práva
- složení justiční zkoušky
- zkušenosti a morální vlastnosti dávající záruku, že bude funkce soudce řádně zastávána

PŘÍSEDÍCÍ

- ▶ **Laikové, kteří se podílí na rozhodovací** činnosti soudů svou účastí v soudních senátech (zasedání v tříčlenných soudních senátech)
- ▶ Funkce přisedícího je veřejnou funkcí a není slučitelná s funkcí poslance nebo senátora
- ▶ Za výkon své funkce dostávají náhradu mzdy a hotových výdajů
- ▶ Nejsou po nich požadovány žádné zvláštní znalosti práva (proto je dbáno o jejich odbornou přípravu)
- ▶ Přisedící okresních soudů volí a odvolává zastupitelstva obcí a přisedící krajských soudů volí zastupitelstva kraje, na 4 roky
- ▶ Spíše formální funkce

PŘÍSLUŠNOST SOUDŮ

- ▶ Vymezuje rozsah působnosti mezi jednotlivými soudy navzájem, vztahy mezi nimi, případně určení konkrétního soudu, jenž bude věc projednávat a rozhodovat o ní
- ▶ Tj. který soud věc projednává a rozhoduje v prvním stupni
- ▶ Rozlišujeme:
 -) příslušnost věcnou
 -) příslušnost místní

PŘÍSLUŠNOST VĚCNÁ

- Nestanoví-li zákon jinak, jsou k řízení v prvním stupni příslušné **okresní soudy**
- **Krajské soudy** rozhodují jako soudy prvního stupně o specializovaných a méně frekventovaných agendách

-) ochrana osobnosti

-) spory z nemocenského nebo důchodového pojištění

-) o určení nezákonnosti výluky nebo stávky

-) podstatné část agendy ve věcech obchodních

-) věci o peněžní plnění nad **100 tis. Kč**

Nejvyšší soud rozhoduje jako soud prvního stupně **tehdy, stanoví-li tak zákon.**

PŘÍSLUŠNOST MÍSTNÍ

► **OBECNÁ** – soud žalované strany

- pro fyzické osoby je soud v obvodu jejího bydliště (místa, kde se zdržuje)
- pro právnické osoby její sídlo, sídlo organizační složky státu (event. místo, kde nastala rozhodná skutečnost) atd.;

DANÁ NA VÝBĚR – vedle obecného soudu žalovaného může být příslušný též jiný soud

-) **volba je na žalobci** (též místo, kde nastala rozhodná skutečnost, např. kde vznikla škoda, kde je umístěna organizační složka právnické osoby atd.)

PŘÍSLUŠNOST MÍSTNÍ

- **VÝLUČNÁ** – namísto obecného soudu (dle bydliště žalovaného) je příslušný jiný zákonem stanovený soud

např.: rozvodový soud pro řízení následující, soud bydliště nezletilého, soud, v jehož obvodu je nemovitosti, týká-li se řízení práva k ní atd.).

ÚČASTNÍCI ŘÍZENÍ

- **Osoby, o jejichž právech a povinnostech** má být v řízení jednáno.
- Mají rovné postavení –soud je povinen zajistit jim stejné možnosti uplatnění práv
- **Žalobce** (navrhovatel)
- **Žalovaný** (odpůrce) ten, koho zákon za účastníka výslovně označuje

-) další účastníci: svědek, poškozený, znalec, tlumočník

PROCESNÍ ZPŮSOBILOST

- ▶ = **ZPŮSOBILOST BÝT ÚČASTNÍKEM ŘÍZENÍ**
- ▶ tj. způsobilost mít procesní práva a povinnosti - tuto způsobilost určuje hmotné právo (občanské právo hmotné – nezletilé dítě, nasciturus.., pracovní právo a pod).
- ▶ Způsobilost k tomu, aby účastník mohl před soudem samostatně jednat
- ▶ V plném rozsahu se nabývá zletilostí
- ▶ Nezletilé osoby – **zastoupení zákonným zástupcem** – rodiči
- ▶ Osoby stížené duševní poruchou s omezením ke způsobilosti k právním úkonům – soudem stanovený **opatrovník**

ZASTOUPENÍ

- Ze zákona – viz. výše zákonný zástupce
 - Na zákl. soudního rozhodnutí – viz. výše opatrovník
 - Na základě **plné moci (jiná zletilá osoba, advokát, notář..)**
-

DRUHY CIVILNÍHO PROCESU

- ŘÍZENÍ NALÉZACÍ
 - ŘÍZENÍ VYKONÁVACÍ (EXEKUČNÍ)
 - ŘÍZENÍ INSOLVENČNÍ
 - SMÍRČÍ A ZAJIŠŤOVACÍ ŘÍZENÍ
 - ŘÍZENÍ ROZHODČÍ (ARBITRÁŽNÍ)
-

ŘÍZENÍ NALÉZACÍ

Sporné - má napravit porušení práva (**reparační funkce**)

-) např. spor o neplatnost smlouvy, o zaplacení částky, rozvod manželství

Nesporné - má předejít možným sporům tím, že se právní vztahy postaví na pevný základ (**preventivní funkce**) – úprava právních poměrů do budoucna (např. dědické řízení, péče soudu o nezletilé, řízení ve věcech obchodního rejstříku apod.)

ŘÍZENÍ VYKONÁVACÍ

- ▶ **tj. exekuční**
- ▶ **když nedošlo k dobrovolnému plnění**
- ▶ dochází k donucení, tedy k výkonu práva i proti vůli toho, kdo měl právní povinnost k plnění
- ▶ nejde o automatické pokračování nalézacího řízení
- ▶ nucená realizace titulem uložené povinnosti může probíhat i v tzv. exekučním řízení dle EŘ – exekuci provádí soudní exekutor.

SMÍRČÍ A ZAJIŠŤOVACÍ ŘÍZENÍ

- specifická řízení probíhající před zahájením řízení ve věci samé
- slouží k předběžnému zajištění práva nebo jeho výkonu v případě ohrožení
- cílem je za pomoci soudu dosáhnout smírného řešení sporu nebo určitého předběžného upravení poměrů mezi účastníky
- patří sem **předběžná opatření**, zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech apod.

INSOLVENČNÍ ŘÍZENÍ

- ▶ = proces, jehož cílem je dosáhnout určitého uspořádání majetkových vztahů mezi věřiteli a dlužníkem, jež byl stížen úpadkem (bankrotem)
- ▶ zákon stanoví pravidla uspořádání majetkových vztahů mezi věřiteli a dlužníkem a pravidla pro realizaci majetkového uspořádání
- ▶ způsoby řešení úpadku – konkurs, reorganizace, oddlužení

ROZHODČÍ (arbitrážní) ŘÍZENÍ

- ▶ Nehraje zde roli soud, ale rozhodce, pokud se tak strany smluvně dohodly - > nejedná se o soudní řízení
- ▶ alternativní řešení sporu - řešení sporu má procesní povahu a stát jim propůjčuje autoritu tím, že je vykonává
- ▶ základem pravomoci je rozhodčí smlouva, strany určitého právního vztahu se mohou jejím uzavřením dohodnout, že spory týkající se jejich právního vztahu budou namísto soudu řešeny rozhodčím orgánem – **konkrétní rozhodce**
- ▶ **VÝHODY:** méně formální, neveřejné (pokud se strany nedohodnou jinak), rychlost, rozhodci mohou disponovat zvláštními odbornými znalostmi z různých oblastí života (rozhodčí řízení je vhodnější v případech posuzování a řešení sporů vzniklých v mezinárodním obchodním styku)

ZÁSADY CIVILNÍHO PROCESU

- zásada volného hodnocení důkazů
 - **dispoziční**
 - rovnosti účastníků
 - ústnosti a přímosti
 - veřejnosti
 - hospodárnosti řízení
-

ŘÍZENÍ V 1. STUPNI

- **Zahájení řízení:** obecně na návrh účastníka (žaloba)
- **náležitosti žaloby:** označení účastníků (jméno, příjmení, bydliště, IČO, sídlo právnické osoby atd.), pravdivé vylíčení rozhodných skutečností, označení důkazů, žalobní petit (čeho se navrhovatel domáhá)
- příprava jednání
- důkazní řízení – výslech účastníků, svědků, znalecké posudky, důkaz listinou, ohledáním...(zásada volného hodnocení důkazů)
- -) **Rozhodnutí ve věci samé – rozsudek**
- rozhodnutí procesní (např. o ustanovení znalce , zastavení řízení..) - **usnesení**

ROZSUDEK

- konečný cíl celého soudního procesu

- **Obsah rozsudku**

-) úvodní část: označení soudu, účastníků, jejich zástupců, v jaké věci ...,

-) výrok: v přesné, stručné a úplné formulaci závazný úsudek soudu o otázce, která je předmětem řízení, součástí bývá i rozhodnutí o nákladech řízení,

-) odůvodnění,

-) poučení o odvolání

Další, specifický typ rozhodnutí – **platební rozkaz**

OPRAVNÉ ŘÍZENÍ

- **Řízení, ve kterém se přezkoumává soudní rozhodnutí**
- Podněty, kterými se zahajuje - opravné prostředky
- -) **řádné** (odvolání)
- -) **mimořádné** (dovolání, žaloba pro zmatečnost, žaloba na obnovu řízení).

ODVOLÁNÍ

- ▶ proti rozhodnutí soudu **prvního stupně** (rozsudky i usnesení)
- ▶ lhůta 15 dní - běží od doručení rozhodnutí
- ▶ Rozhoduje o něm **tzv. odvolací soud**, tj. **soud následujícího stupně v hierarchii soudů**
- ▶ **Jak?**
- ▶ odmítne odvolání – opožděné, nepřípustné, podáno někým, kdo není oprávně
- ▶ rozhodnutí potvrdí – je-li věcně správné
- ▶ rozhodnutí změní - rozhodl-li soud I. stupně nesprávně, ačkoli právní stav věci byl zjištěn správně
- ▶ rozhodnutí zruší a věc vrátí soudu I. stupně k novému projednání a rozhodnutí.

MIMOŘÁDNÉ OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

- ▶ lze je použít ve výjimečných případech stanovených zákonem i tehdy, když již rozhodnutí nabylo právní moci
- ▶ dovolání
- ▶ obnova řízení
- ▶ žaloba pro zmatečnost

DOVOLÁNÍ

- ▶ Lze jím napadnout pravomocné rozhodnutí **odvolacího soudu**, jestliže to zákon připouští
- ▶ Dovolání podává účastník řízení **do 2 měsíců** od doručení rozhodnutí odvolacího soudu
- ▶ Dovolatel musí být zastoupen advokátem, to neplatí, má-li sám vysokoškolské právnické vzdělání

OBNOVA ŘÍZENÍ

- ▶ Znamená, že pravomocné rozhodnutí může být za určitých předpokladů **zrušeno a o věci jednáno znovu**
- ▶ **Návrh na obnovu řízení** lze podat pouze z důvodů uvedených v OSŘ (nové skutečnosti, rozhodnutí důkazy, které účastník nemohl bez své viny uplatnit v původním řízení.....)
- ▶ Návrh lze podat **do 3 měsíců**, kdy se ten, kdo navrhuje obnovu dozvěděl o důvodech obnovy, nejdéle však do 3 let od právní moci rozsudku.

ŽALOBA PRO ZMATEČNOST

► Pouze z násl. důvodů

-) věc nenáleží do pravomoci soudů
-) ten, kdo v řízení vystupoval jako účastník jím nebyl, nebo neměl procesní způsobilost
-) rozhodoval vyloučený soudce
-) bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce -
-) účastníku řízení bylo nesprávným postupem odvolacího soudu odňata možnost jednat před soudem

Žalobu pro zmatečnost lze podat **ve lhůtě 3 měsíců** od doručení napadeného rozhodnutí

ZPŮSOBY VÝKONU ROZHODNUTÍ

- Výkon rozhodnutí na peněžitá plnění
- Zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech
- Prodejem podniku
- Prodejem věcí nemovitých
- Prodejem věcí movitých
- Příkaz k výplatě z účtu
- Přikázáním pohledávky
- Srážkami ze mzdy

NÁKLADY ŘÍZENÍ

- - Hotové výdaje účastníků a jejich zástupců
- Soudní poplatky
- Náklady obhajoby
- Svědečné, tlumočné, znalečné
- Náklady důkazů
- A jiné !

ÚHRADA NÁKLADŮ ŘÍZENÍ - Zásada úspěchu ve věci!

